

← [Forrige artikel](#)

Danmarks bedste flyver

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 731

Del artikel: [f](#) [t](#) [in](#)

René Rasmussen

Danmarks bedste flyver. Piloten Christian L. Johannsen i dansk og tysk flyvning

Historisk Samfund for Sønderjylland. 352 sider illustreret. Pris kr. 298 kr. (198 kr. for medlemmer)

Af *Kresten Søe*

Fortidens flygtige berømmelse

Ind i mellem kan man fundere over, hvor flygtig berømmelse og status som kendisperson egentlig er. Gennem de sidste år har fx William S. Knudsen opnået "genopdagelse", som hovedorganisator bag det amerikanske produktionsmirakel, der vandt anden verdenskrig. Først i århundredet er danske vovehalse og frontløbere i fx racerløb og flyvning blevet genopfrisket. Det sidste i blandt andet Ole Steen Hansens endnu ikke afsluttede storværk om Danmarks Flyvehistorie, der også berører denne bogs hovedperson, der som William S. Knudsen, Holger Højriis og John Tranum gennem årtier er gledet over i glemsel.

I denne interessante og spændende bog råder sønderjyllandsforsker og museumsinspektør René Rasmussen bod på glemslen for piloten Christian L. Johannsens vedkommende. En skæbne, der på samme måde trods stor opmærksomhed i samtiden alligevel i mange år har været glemt. Johannsen er ikke bare interessant fra en flyverhistorisk vinkel, men også fordi hans liv på mange måder udspænder sig i krydsfeltet mellem dansk og tysk i Danmark, Sønderjylland og Nazityskland under og efter første og anden verdenskrig.

Et krydsfelt, som for en stor del udrulles som et baggrundstæppe for både bogens hovedperson og de begivenheder, som prægede hans omskiftelige dansk/tyske nationale loyalitet. Ikke i form af en sort/hvid valorisering af personen og sindelaget, men som et element der inddrages som en af bogens vigtige facetter, der ikke bare gør værket til en spændende biografi om de mange farverige samtidsbedrifter, men som også belyser og udruller et særdeles interessant element af Danmarkshistorien, der er særegent for Sønderjylland og Slesvig.

Bogen er indbydende illustreret med s/h samtidsfotos, kort og tegninger og afsluttes med over 20 sider med litteratur, noter og kilder.

Johansen foran sit observationsfly en LVG type C5. Kravespejlet viser rang af sergent. På brystet bæres jernkorset af 2. klasse. På fuselagen bag ham vidner skudhuller om, at flyet har været i kamp. (Foto Danmarks Flymuseum)

Pressens helt for hvem flyvningen stod over alt andet

Christian Johannsen kom til verden i det daværende preussiske Slesvig i 1880. Hjemmet var til trods for af at være undersåtter hos den tyske Kejser både dansksindet og dansksproget. Christian var en rask dreng, der allerede tidligt fremstod som en vovehals, der besteg træer og høje skorstene og yderligere fattede stor interesse for flyvning og her allerede før 1. verdenskrig opnåede en tur i en af datidens skrøbelige fly.

Som andre sønderjyder blev han indkaldt til den tyske hær under første verdenskrig. Efter indsats i infanteriet lykkedes det ham ved hjælp af stor ildhu og en naiv læge at blive overført til det kejserlige luftvåben i 1917. Her demonstrerede han frem til krigens afslutning egenskaber som født pilot og modtog jernkorset af både første og anden klasse. Efter krigen flyttede han til Danmark i og med, at militær flyvning blev forbudt i Tyskland i 1919. Her blev han snart kendt som pressens helt og "Danmarks bedste flyver".

Johannsen forstod her som altid at gribe chancerne, når de var der, og opnåede berømmelse ved fx at nedkaste Dannebrog fra fly under den store Genforeningsfest på Dybbøl Banke i 1920.

Med sit lyse sind blev han hurtigt mediernes kæledægge og deltog i utallige af tidens populære flyveopvisninger landet rundt i 1920'erne. Det tilfaldt også ham at være pilot for den første kvindelige faldskærmsspringer i Danmark - den engelske Miss Boyden. Yderligere var det ham, der gennemførte Danmarkshistoriens første luftbårne forbryderjagt, som efter stor ståhej endte i anholdelse af en valutasvindler.

Samtidens danske flyvning foregik dog for en del i et sprængfarligt spændingsfelt mellem private selskaber og det statsligt støttede DDL - Det danske luftfartsselskab, som senere blev inkorporeret i SAS. Yderligere tilkom en stærk rivalisering mellem piloter i det danske flyvevåben og private aktører som Johannsen.

Efter et uheld som pilot med en af DDL trafikflyvere i 1927 mistede Johannsen delvist af den grund sin licens. Derfor valgte ham at søge arbejde som pilot i Tyskland, hvor forholdene i mellemtiden havde ændret sig. Han fik sit tyske statsborgerskab tilbage og kunne igen genoptage sin flyver karriere.

Vovehals på langtidsrejse til Kina og over Atlanten

I 1929 fløj han således en eventyrlig tur på 62 dage i et lille skrøbeligt fly for den kinesiske flåde fra London til Amoy i Kina. I 1931 krydsede han derefter sammen med to andre (næsten) Atlanten i fly, som den anden dansker efter Holger Højriis. En bedrift, der var en hårsbredde fra at koste ham livet.

I 1930'erne blev han involveret i den tyske genoprustning og endte med rang af kaptajn i Hitlers Luftwaffe.

Her er det værd at bemærke, at forfatteren gennem sit grundige arbejde med bogens mange kilder uddrager, at Johannsen snarere var opportunist end nazist. Nationalt befandt han sig lige godt i begge lande, men valgte dog alligevel efter krigen Danmark som fædreland, hvor han stort set glemte døde i 1972.

Tiden i Nazityskland har næppe gavnet hans renommé herhjemme i efterkrigstiden, men som forfatteren illustrerer af kildearbejdet, var det tydeligvis flyene og flyvningen, der trak frem for ideologien til trods for, at brevene til hans tyske hustru ofte blev afsluttet med et Heil Hitler.

Egentlig politisk interesseret var Johannsen ikke. Desangående var det betegnende for ham, at han hverken "ruttede med sandheden" eller undlod at "pynte" på sit CV, når blot det kunne bringe ham til vejrs i hans elskede flyvemaskiner. Den danske avis Socialdemokraten så ham som en helt udsprunget af arbejderklassen og var ham en trofast støtte gennem mange år.

En bagatel i form af et defekt tænderør blev skæbnesvangert for Johannsens atlantflyvning i 1931. Her ses flyvraget med de tre ombordværende fotograferet fra den norske damper M/S Belmoira, der samlede dem op efter over 6 dage på havet. Redningen kom i yderste øjeblik, idet vraket sank ganske få timer efter. (Foto Danmarks Flymuseum)

Fint kildearbejde i en både spændende og bredt facetteret fremstilling

René Rasmussen har gjort et meget grundigt og illustrativt arbejde med sit kildestof, der for en stor del løbende valideres direkte i fremstillingen. Derudover går bogen såvel i bredden som i dybden og detaljen med den samtidige danske og tysk flyvehistorie.

Den videregående interesserede kommer her helt ind til kernen i begge lande med fine tangenter til den øvrige samtidshistorie og tidens flyvetekniske udvikling.

Bogen udgør således ikke bare en Christian Johannsen biografi men fremstår også i høj grad som en detaljeret periodehistorie i sit emne.

Nogle steder fx i beretningerne om Atlanterhavseventyret og Kinaflyvningen, hvor kilderne flyder rigeligt, bliver fremstillingen næsten journalistisk, mens teksten andre steder, hvor kilderne er sparsomme, ofte fremstår mere tør, faktamættet med et mylder af detaljer.

Overalt tager forfatteren sin kildestof op i en kritiske distance og validerer flere gange den ofte ret vidtløftige Johannsen, inden han inkorporerer sine egne velunderbyggede konklusioner. - Et både spændende og lærerigt element for den videregående interesserede, hvor både den solide faglighed og de mange detaljer om flytyper vil falde i god jord. Dog savner jeg her lidt flere fotos af de omtalte flytyper.

Men også for den mere forudsætningsløse byder den indbydende illustrerede bog på spændende læsning i form af skildringen af den fascinerende og farverige sønderjysk skikkelse, der i modsætning til mange andre sønderjyder trivedes mellem dansk og tysk og på godt og ondt gik betydelig mere op i flyvning end nationalitetsspørgsmål, politik og indbyrdes faglige rivalisering.

[Historie-online.dk, den 3. april 2024]

[← Forrige artikel](#)